

ΦΑΡΑΓΓΙ ΣΑΜΑΡΙΑΣ

Ενίσχυση και ανάπτυξη οικοτόπων και της βιοποικιλότητας της Κρήτης

α' ειδικό τεύχος 2020:
Οικοτουρισμός

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Ολοκληρωμένη Διαχείριση Τοπίου Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς (Λευκών Ορέων)

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς - Δ. Κρήτης (ΦΔΕΔΣ-ΔΚ) μέσα από την Πράξη "Ολοκληρωμένη Διαχείριση Τοπίου Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς (Λευκών Ορέων)", η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 2/Δράση 6.δ.1 «Ενίσχυση και ανάπτυξη οικοτόπων και της βιοποικιλότητας της Κρήτης», του ΕΠ Κρήτη 2014-2020 παρουσιάζει το νέο ενημερωτικό δελτίο.

Στα ενημερωτικά δελτία του Φορέα παρουσιάζονται τα νέα του ΦΔΕΔΣ-ΔΚ, δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης, εκδηλώσεις τοπικής διαβούλευσης που συμμετέχει ο Φορέας, έργα που υλοποιεί στην περιοχή αρμοδιότητάς του κ.λπ. Ήδη έχουν κυκλοφορήσει 3 ενημερωτικά δελτία ενώ το 4ο αναμένεται στο τέλος Ιουλίου. Παράλληλα, μέσα στο χρόνο παράγονται και δελτία ειδικής θεματολογίας (π.χ. καλές πρακτικές στον τομέα των βιολογικών καλλιεργειών, του οικοτουρισμού, των σύγχρονων τάσεων στην κτηνοτροφία κ.λπ.) που ενδιαφέρουν τις τοπικές κοινωνίες και σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη.

Στο τεύχος αυτό παρέχονται πληροφορίες για το βιώσιμο οικοτουρισμό στις προστατευόμενες περιοχές καθώς και για τα πρότυπα σήμανσης.

Οικοτουρισμός και προστατευόμενες περιοχές

Ευκαιρίες και απειλές για τις προστατευόμενες περιοχές

σελ.2

Ευρωπαϊκές δράσεις για στήριξη οικοτουρισμού σε ΠΠ

Δράσεις για τον οικοτουρισμό σε ΠΠ, Μέθοδοι & Εργαλεία

σελ.4

Πρότυπο Σήμανσης Οικοτουρισμού

Πρότυπα Σήμανσης Οικοτουρισμού, Σήμα ΝηΖα

σελ.8

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

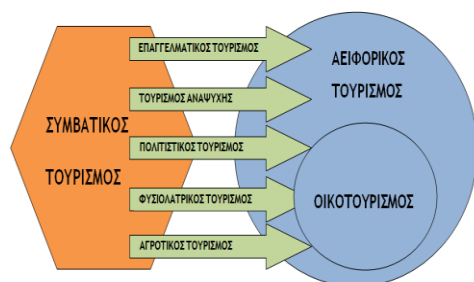
Οικοτουρισμός και προστατευόμενες περιοχές

Ο Οικοτουρισμός στη διεθνή βιβλιογραφία

Ο αειφορικός τουρισμός, ο εναλλακτικός τουρισμός και ο οικοτουρισμός αποτελούν μορφές και κατηγορίες τουρισμού που συμβάλλουν στο εισόδημα των προστατευόμενων περιοχών και ταυτόχρονα συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος ¹.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού διαφέρουν από τον μαζικό τουρισμό όταν ²:

- > είναι μικρής, ελεγχόμενης και ρυθμιζόμενης κλίμακας
- > ενισχύουν οικονομικά και κοινωνικά τις τοπικές κοινωνίες
- > ελαχιστοποιούν τις αρνητικές επιδράσεις στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον
- > έχουν ποικιλία δραστηριοτήτων σε ατομική βάση
- > στηρίζονται σε βιώσιμα πρότυπα ανάπτυξης.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (UNWTO), ο οικοτουρισμός αναφέρεται στις μορφές τουρισμού που διαθέτουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά ³:

> όλες οι μορφές τουρισμού στις οποίες κύριο κίνητρο επίσκεψης για τους τουρίστες αποτελεί η παρατήρηση και η εκτίμηση της φύσης καθώς και του τοπικού παραδοσιακού στοιχείου της περιοχής.

> περιλαμβάνουν στοιχεία εκπαιδευτικά και ερμηνευτικά

> οργανώνονται συνήθως από εξειδικευμένους ταξιδιωτικούς πράκτορες για μικρές ομάδες, ενώ συνεργάτες κατά κανόνα των παρόχων υπηρεσιών στους προορισμούς είναι μικρές, τοπικές επιχειρήσεις

> ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον

> υποστηρίζει τη διατήρηση φυσικών περιοχών που χρησιμοποιούνται ως οικοτουριστικά αξιοθέατα μέσα από τη:

- δημιουργία οικονομικού οφέλους για τους τόπους υποδοχής, τις υπηρεσίες και

τους φορείς διαχείρισης των φυσικών περιοχών με σκοπούς διατήρησης

- ανάδειξη εισοδήματος για τις τοπικές κοινωνίες και εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης
- αύξηση της ευαισθητοποίησης για τη διατήρηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, τόσο μεταξύ των ντόπιων όσο και των τουριστών.

Η Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) ορίζει ως οικοτουρισμό: «τα περιβαλλοντικά υπεύθυνα ταξίδια και επισκέψεις σε φυσικές περιοχές με περιορισμένη σχετικά ανθρώπινη επέμβαση, όπου βασικός στόχος των επισκεπτών

είναι να απολαύσουν και να εκτιμήσουν τη φύση (και τα τυχόν πολιτιστικά στοιχεία - τόσο του παρελθόντος όσο και του παρόντος). Οι τουριστικές αυτές επισκέψεις έχουν χαμηλό αρνητικό αντίκτυπο στην περιοχή, και θετικό στην κοινωνικό-οικονομική ζωή των τοπικών πληθυσμών» (IUCN, 2002).

Ο Οικοτουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές

Στις περιπτώσεις των προστατευόμενων περιοχών (ΠΠ), οι ειδικές προδιαγραφές που θέτουν οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες, τα Διαχειριστικά Σχέδια και το Σύστημα Επιστημονικής Παρακολούθησης προσδιορίζουν με αποτελεσματικό τρόπο την κλιμάκωση προστασίας της φύσης. Πιο συγκεκριμένα, για τις περιοχές Natura είναι αναγκαίο να προσδιορίζεται με σαφήνεια το πλαίσιο του βιώσιμου τουρισμού μαζί με το ειδικότερο του εναλλακτικού τουρισμού και του οικοτουρισμού.

Η φέρουσα ικανότητα κάθε περιοχής και των περιφερειακών ζωνών της είναι σημαντικό να έχει προσδιοριστεί προκειμένου να εκτιμηθεί και ο απαιτούμενος βαθμός προστασίας².

Η φέρουσα ικανότητα εξαρτάται από τη φύση της περιοχής, τα μέτρα προστασίας, το είδος και την ένταση των τουριστικών δραστηριοτήτων.

Ο οικοτουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές, θα πρέπει όχι μόνο να μην υποβαθμίζει την

περιοχή αλλά να συμβάλλει στην προστασία αυτής. Είναι σημαντικό, να παρέχεται ποιότητα εμπειρίας στον επισκέπτη, απαίτηση που προφανώς δεν μπορεί να συμβαδίζει με την αισθητική υποβάθμιση του τοπίου και το συνωστισμό.

Στην Ελλάδα, καθώς οι αποστάσεις είναι μικρές και υπάρχει πλούσια ποικιλομορφία του χώρου, οι περιοχές με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος βρίσκονται σε εγγύτητα με το αγροτικό τοπίο και συχνά σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες (κτηνοτροφία, γεωργία, κ.λπ) που υλοποιούνται εντός αυτών ή περιφερειακά⁵.

Προκλήσεις, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού μπορεί να παρέχει σημαντικά πλεονεκτήματα στην ποιότητα ζωής των κατοίκων των περιοχών αλλά και στο περιβάλλον, πιο συγκεκριμένα:

1. δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας παρέχοντας κίνητρο, στους νεώτερης κυρίως ηλικίας κατοίκους της περιοχής, να παραμείνουν στον τόπο τους
2. αναπτύσσει υποδομές ήπιας κλίμακας, οι οποίες προσαρμόζονται ομαλά με το φυσικό περιβάλλον και συμβάλλουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων
3. προωθεί παραδοσιακά γεωργικά προϊόντα στην αγορά και ενισχύεται ο τοπικός γεωργικός κλάδος
4. συνδυάζει την περιφερειακή ανάπτυξη με την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος καθώς οι σχετιζόμενες με τον οικοτουρισμό δραστηριότητες δεν δρουν ανταγωνιστικά στους φυσικούς πόρους, αλλά αντίθετα,

μπορούν να συμβάλλουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μόνιμων κατοίκων και των επισκεπτών σε θέματα σχετικά με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς

5. προωθεί την ανάπτυξη δραστηριοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας.

Ωστόσο, υπάρχουν και μειονεκτήματα που μπορεί να προκύψουν:

1. παρά τα όποια μέτρα ληφθούν, για την ήπια ανάπτυξη του οικοτουρισμού, η απότομη αύξηση του αριθμού των επισκεπτών σε μια περιοχή ενδέχεται να διαταράξει το οικοσύστημα και τους οργανισμούς που υφίστανται εκεί

2. οι οικοτουριστικοί προορισμοί με υψηλή επισκεψιμότητα πιθανότατα θα αναπτυχθούν όχι μόνο στον πυρήνα των περιοχών ενδιαφέροντος αλλά και περιφερειακά με αποτέλεσμα σε αρκετές περιπτώσεις οι περιφερειακές ζώνες να υπόκεινται σε βίαιες συχνά, ανακατατάξεις, με αρνητικές συνέπειες για τους κατοίκους τους και το φυσικό περιβάλλον.

3. εμφάνιση συγκρούσεων μεταξύ μη τοπικών φορέων που θέλουν να δραστηριοποιηθούν σε

μια περιοχή και να οργανώσουν τουριστικές δραστηριότητες χωρίς την τυπική ή άτυπη άδεια των ντόπιων.

Σχεδιασμός ολοκληρωμένων προγραμμάτων επίσκεψης

Τα οικοτουριστικά προγράμματα απευθύνονται κυρίως σε τουριστικά γραφεία, σχολεία ή σε μεμονωμένους ενδιαφερόμενους με στόχο να ³:

- > προωθούν και να αναδεικνύουν τα ιδιαίτερα στοιχεία της περιοχής
- > διασφαλίζουν τις βασικές ανάγκες των επισκεπτών (διατροφή, διαμονή, μετακίνηση, ασφάλεια
- > είναι προσαρμοσμένα στα χαρακτηριστικά επί μέρους ομάδων επισκεπτών (νέοι, οργανωμένες ομάδες, οικογένειες, επισκέπτες τρίτης ηλικίας) αλλά και σε διαφορετικά ενδιαφέροντα (π.χ. ανακάλυψη της χλωρίδας, παρατήρηση των πουλιών, κ.λπ.)
- > προκαλούν τους επισκέπτες στην εξερεύνηση της περιοχής
- > καθιστούν τον επισκέπτη μέτοχο στα δρώμενα στην περιοχή και στη διατήρησή της
- > περιλαμβάνουν την εκπαιδευτική διάσταση με άμεση συμμετοχή των επισκεπτών
- > να έχουν τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε οι επισκέπτες να μπορούν να επιλέξουν (π.χ. πληροφορίες για τις δυσκολίες μιας διαδρομής, για τη βασική της θεματολογία, για τα βασικά αξιοθέατα).

Ευρωπαϊκές δράσεις για στήριξη οικοτουρισμού σε Προστατευόμενες Περιοχές

Τα τελευταία χρόνια χρηματοδοτούνται αρκετές ευρωπαϊκές δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην ενίσχυση του βιώσιμου τουρισμού και του οικοτουρισμού. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποια σε ορισμένα εκ των οποίων συμμετείχε και ο ΦΔΕΔΣ-ΔΚ.

Έργο Land-Sea

Κύριο στόχο του έργου Land-Sea (Βιωσιμότητα του συστήματος ξηράς-θάλασσας και στρατηγικές οικοτουρισμού) αποτελεί ο καθορισμός κοινών κατευθυ-

ντήριων αρχών για την προώθηση παρεμβάσεων για την περιφερειακή ανάπτυξη στον τομέα του οικότουρισμού και των συναφών τομέων.

Το έργο περιλαμβάνει σημαντική ανταλλαγή εμπειρίας και γνώσης στον τομέα της διατήρησης, αποκατάστασης και βιώσιμης διαχείρισης παράκτιων θαλάσσιων περιοχών, καθώς και στην ανάπτυξη και προώθηση του βιώσιμου οικότουρισμού.

Στα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου μεταξύ άλλων προβλέπονται:

- > η βελτίωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των τοπικών φορέων και των συνεργατών του έργου για τη βιώσιμη διαχείριση των χερσαίων - θαλάσσιων συστημάτων
- > η υλοποίηση τεσσάρων τοπικών σχεδίων δράσης που προβλέπουν μέτρα και μέσα για την αειφόρο διαχείριση του χερσαίου-θαλάσσιου συστήματος, υποστηρίζοντας τη στρατηγική οικότουρισμού στις ενδιαφερόμενες περιοχές προκειμένου να αποτελέσουν καλές πρακτικές σχεδιασμού και σε άλλες περιοχές.

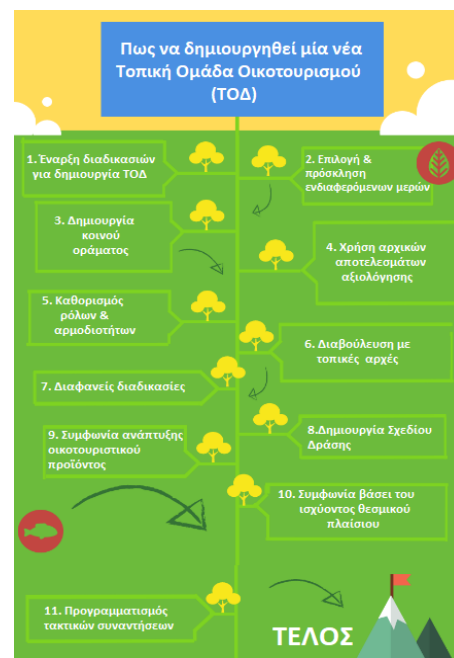
Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο του έργου: [Land - Sea](#)

Land-Sea
Interreg Europe

Έργο NATouR

Αντικείμενο του έργου ήταν η δημιουργία κατάλληλων καινοτόμων εργαλείων για την προώθηση του οικότουρισμού σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές με κοινά χαρακτηριστικά και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ των ενδιαφερομένων για την προώθηση του οικότουρισμού και ταυτόχρονα τη διατήρηση των φυσικών πόρων της περιοχής. Επιμέρους στόχους αποτέλεσαν:

- > η προώθηση νέων εναλλακτικών και βιώσιμων τουριστικών προσεγγίσεων με τη χρήση καινοτόμων μέσων
- > η υποστήριξη περιβαλλοντικών φορέων στην προστασία των φυσικών πόρων
- > η ενημέρωση και κινητοποίηση του κοινού στην προώθηση της διασυννοριακής συνεργασίας στον οικότουρισμό και στη διαχείριση των φυσικών πόρων
- > η δημιουργία ενός διασυννοριακού προορισμού οικότουρισμού
- > η στήριξη της αειφόρου ανάπτυξης της διασυννοριακής περιοχής, για τη βελτίωση της υποδομής των περιβαλλοντικών φορέων της περιοχής, ώστε να παρέχει πιο συγκεκριμένες υπηρεσίες καταγραφής, παρακολούθησης, ενημέρωσης του κοινού και προστασίας των τοπικών οικοσυστημάτων.

Έργο CEETO

Το έργο στοχεύει να καταστήσει τον τουρισμό κινητήριο μοχλό για την προστασία της φύσης και την τοπική κοινωνικοοικονομική ευημερία.

Βασικό αντικείμενο αποτελεί η προστασία και η ενίσχυση της φυσικής κληρονομιάς των ΠΠ και του δικτύου Natura 2000, μέσα από την προώθηση ενός καινοτόμου μοντέλου βιώσιμου τουριστικού σχεδιασμού, το οποίο θα μειώνει τις συγκρούσεις, θα διατηρεί την κοινωνική και εδαφική συνοχή, θα βελτιώνει την ποιότητα ζωής των τοπικών κοινοτήτων και θα ενθαρρύνει την τουριστική ανάπτυξη συμβάλλοντας στη διατήρηση της φύσης.

Στοχεύει παράλληλα, στην επεξεργασία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης που περιλαμβάνει περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές πτυχές, προκειμένου να καθορίσει και να δοκιμάσει καινοτόμα μοντέλα για την

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

ανάπτυξη ενός προτύπου βιώσιμου τουρισμού, ικανού να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των μέτρων διατήρησης της φύσης που εφαρμόζονται στις ΠΠ και να κάνουν τον τουρισμό πραγματικό οδηγό για την προστασία της φύσης καθώς και την τοπική οικονομική και κοινωνική ευημερία.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο του έργου:

[CEETO](#)

Έργο DestiMED PLUS

Το έργο DestiMED PLUS (Οικοτουρισμός σε προορισμούς της Μεσογείου από τον προγραμματισμό στην υποστήριξη χάραξης πολιτικής) στοχεύει στην ενίσχυση της συνεργασίας των τοπικών κοινοτήτων και στην ανάδειξη των προσφερόμενων υπηρεσιών με παράλληλη δημιουργία και δοκιμή κατάλληλης μεθοδολογίας για την μέτρηση του οικολογικού αποτυπώματος των υπηρεσιών που θα δημιουργηθούν στο πλαίσιο του έργου.

Το ολοκληρωμένο μοντέλο για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση του τουρισμού ΠΠ σε τοπική και περιφερειακή κλίμακα δοκιμάζεται σε εννιά πιλοτικές περιοχές, μέσω κοινών προϊόντων οικοτουρισμού υψηλής

ποιότητας αλλά χαμηλού οικολογικού αποτυπώματος.

Οι έξι πιλοτικές περιοχές βρίσκονται σε νησιά και οι τρεις σε αραιοκατοικημένες περιοχές, οι οποίες διαθέτουν εμπειρία και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού.

Μετά τη δοκιμή της, κάθε πιλοτική δράση θα αξιολογηθεί και θα προσδιοριστούν συγκεκριμένες προκλήσεις που θα αντιμετωπιστούν σε ακόλουθα στάδια του έργου.

Ωφελούμενοι από τις πιλοτικές δράσεις είναι:

- > οι τοπικές & περιφερειακές δημόσιες αρχές νησιών και αραιοκατοικημένων περιοχών, οι οποίες θα έχουν τη δυνατότητα να υιοθετήσουν μια δοκιμασμένη διεπιστημονική μεθοδολογική προσέγγιση τουριστικής ανάπτυξης που μπορεί να υποστηρίξει βιώσιμες διαδικασίες σχεδιασμού του τουρισμού,
- > οι φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, βελτιώνοντας τον αναπτυξιακό τους ρόλο στην περιοχή,
- > οι τοπικοί πάροχοι υπηρεσιών, αυξάνοντας την έκταση της δραστηριότητάς τους και βελτιώνοντας τη βιωσιμότητά τους (και συνεπώς μειώνοντας ενδεχομένως το λειτουργικό τους κόστος),
- > οι εταίροι του έργου, που μπορούν να ενισχύσουν το κύρος τους στις αντίστοιχες περιοχές-στόχους.

Ο οδηγός που πρόσφατα δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου παρέχει στους φορείς, διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και στον τοπικό οικοτουριστικό τομέα, κατευθύνσεις για το σχεδιασμό

οικοτουριστικών προϊόντων στις περιοχές τους ([Destimed-guide](#)).

Ο ΦΔΕΔΣ-ΔΚ συμμετέχει ενεργά ως πιλοτική ΠΠ στην υλοποίηση του έργου

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο του έργου:

[Destimed](#)

Πρόγραμμα MEET

Το Πρόγραμμα “MEET” ή “Mediterranean Experience of Ecotourism”, ξεκίνησε το 2013 και ολοκληρώθηκε το 2015.

Αποτελέσει στρατηγικό πρόγραμμα που περιελάμβανε δέκα χώρες της Μεσογείου με κύριο στόχο της πρωτοβουλίας την ανάπτυξη μιας ενοποιημένης στρατηγικής για την ανάπτυξη ενός οικοτουριστικού μοντέλου για τις Μεσογειακές ΠΠ που θα προωθεί καλύτερη εποχιακή κατανομή της τουριστικής ροής.

Αποτελέσματα της δράσης MEET:

- > η παραγωγή κεντρικών οδηγιών για το σχεδιασμό του οικοτουρισμού στις ΠΠ της Λεκάνης της Μεσογείου.
- > η σύναψη διεθνούς συμφωνίας για τη διασφάλιση της συνεργασίας στην ανάπτυξη του οικοτουρισμού στη Μεσόγειο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

> η σύνταξη κατάλογου οικοτουρισμού του προγράμματος, με ανάπτυξη οικοτουριστικών πακέτων σε 20 ΠΠ της Μεσογείου

> η δημιουργία Δικτύου των περιοχών του προγράμματος "ΜΕΕΤ", που θα διαχειρίζεται τον κατάλογο και θα κεφαλαιοποιεί τα αποτελέσματα των πιλοτικών δράσεων

> η ενεργή εμπλοκή τοπικών και σχετιζόμενων με τον οικοτουρισμό επιχειρήσεων, που ανέπτυξαν οικοτουριστικά προϊόντα με στόχο αγορές όπως οι Η.Π.Α., ο Καναδάς, η Αυστραλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Ο Φορέας συμμετείχε στο Πρόγραμμα με την Πιλοτική Δράση «A snorkel on the mountain» με στόχο την ανάδειξη της άρρηκτης συνδεσιμότητας μεταξύ του χερσαίου και του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Δρυμού για τον οικοτουρισμό, αλλά και της σημασίας και της προώθησης της οικοτουριστικής εμπειρίας.

Κύριο στόχο παράλληλα, της πιλοτικής δράσης για τον Φορέα αποτέλεσε η τοποθέτηση του ζητήματος επέκτασης της τουριστικής περιόδου όσο και της οικονομικής δραστηριότητας που βασίζεται στον τουρισμό,

The basic elements of ecotourism. Ecotourism:

- contributes to the protection of biodiversity/contributes to the preservation of local communities' well-being
- includes an informational and educational experience
- includes responsible actions regarding visitors and tourism enterprises
- is addressed to small groups of people
- is provided by SME's (Small and Medium Enterprises)
- requires the smallest consumption amount of non renewable sources of energy
- requires local participation, property and business initiative, especially by residents of countryside areas

The Pilot Action "a snorkel on the mountain" includes:

- the ecotouristic definition of the area, i.e. an inquiry of all existing natural, cultural and infrastructure means with particular importance for ecotourism,
- the development via participatory procedures with the participation of all concerned stakeholders, of an ecotourism development strategy and action plan for the area,
- the development of a dynamic ecotourism package to be tested in real conditions by groups of experts and promoted to markets abroad

«a snorkel on the mountain»
Πρόγραμμα "Mediterranean Experience of Eco-Tourism" (MEET)

5 Years SAMARIA National Park Management Body

the mountain

ευελπιστώντας ότι ένα τέτοιο σχέδιο θα δράσει σε θετική κατεύθυνση προς την παροχή φιλικών προς το περιβάλλον υπηρεσιών αλλά και στην ενίσχυση των οικονομικών ευκαιριών για επισκέπτες και τοπική ιδιωτική πρωτοβουλία.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο:

[Snorkel on the mountain](#)

Ομοσπονδία EUROPARC

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Προστατευόμενων Περιοχών αποτελεί το δίκτυο των ευρωπαϊκών ΠΠ, που στόχο έχει τη διατήρηση της φύσης και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η Ομοσπονδία αριθμεί περισσότερα από 380 μέλη από 40

χώρες, από τα οποία 160 έχουν πιστοποιηθεί ως Βιώσιμοι Προορισμοί.

Πρόσφατα η Ομοσπονδία δημοσίευσε Οδικό Χάρτη με κατευθύνσεις, μέσω διεθνών αναγνωρισμένων διαδικασιών και εργαλείων, προκειμένου μία περιοχή να μπορεί να καταστεί βιώσιμος προορισμός.

Μέσω του Οδικού αυτού Χάρτη για τον Αειφόρο Τουρισμό σε ΠΠ, το EUROPARC επιδιώκει να προστατεύσει την πολιτιστική και περιβαλλοντική αξία των ΠΠ και παράλληλα να τονώσει τον ποιοτικό βιώσιμο τουρισμό, δημιουργώντας συνεργασίες για τη στήριξη των τοπικών κοινοτήτων, αλλά και την ευαισθητοποίηση για την ανάδειξη νέων αειφορικών μεθόδων και της προώθησης της διεθνούς συνεργασίας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΚΡΗΤΗ
2014 - 2020

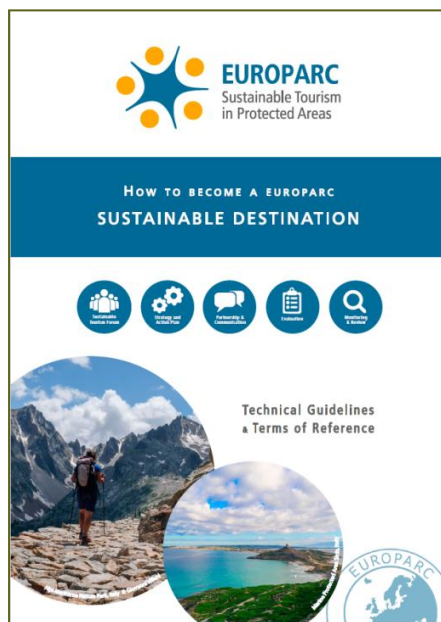
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

1. **• Προτεραιότητα στην προστασία**
2. **• Συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη**
3. **• Εμπλοκή ενδιαφερόμενων μερών**
4. **• Σχεδιασμός μοντέλου βιώσιμου τουρισμού**
5. **• Προσπάθειες διαρκούς βελτίωσης**

Οι βασικές αρχές οι οποίες, βάσει του Οδηγού, θα πρέπει να διέπουν την ανάπτυξη του τουρισμού σε ΠΠ εμφανίζονται στην πιο πάνω εικόνα.

Στον Οδικό Χάρτη υπάρχουν πληροφορίες πέρα από το πώς μπορεί να γίνει ένας προορισμός αειφορικός, πώς μπορούν οι τουριστικοί πράκτορες αλλά και επιχειρήσεις να ενταχθούν σε αυτό το δίκτυο.

Η στρατηγική της υπό ένταξη δράσης, θα πρέπει ενδεικτικά να περιλαμβάνει:

> περιγραφή της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης, η οποία μπορεί να εκτείνεται και πέρα από τα όρια της ΠΠ

> αξιολόγηση της φυσικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, της τουριστικής υποδομής, των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, της φέρουσας ικανότητας και των αναγκών της περιοχής

> αξιολόγηση της τρέχουσας τουριστικής κίνησης και των μελλοντικών τουριστικών αγορών

> καθορισμό στρατηγικών στόχων για την ανάπτυξη και διαχείριση της τουριστικής κίνησης που θα περιλαμβάνει τη διατήρηση και ανάδειξη του περιβάλλοντος, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής, βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, διαχείριση επισκεπτών κ.λπ.

Ο ΦΔΕΔΣ-ΔΚ βρίσκεται ήδη σε επικοινωνία με την Ομοσπονδία προκειμένου το επόμενο διάστημα να εντάξει την περιοχή των Λευκών Ορέων στους Βιώσιμους Προορισμούς.

Μέσα από τον ιστότοπο του δικτύου παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες και εργαλεία για την ανάδειξη του οικοτουρισμού στις προστατευόμενες περιοχές.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Πρότυπα Σήμανσης Οικοτουρισμού

Το Ευρωπαϊκό Πρότυπο Σήμανσης Οικοτουρισμού αποτελεί ένα πρότυπο ποιότητας που έχει αναπτυχθεί σύμφωνα με τα Κριτήρια Αειφορίας Παγκόσμιου Τουρισμού, με αναφορά στον Ευρωπαϊκό Οικοτουρισμό.

Το Πρότυπο δημιουργήθηκε μέσα από διεθνείς βέλτιστες πρακτικές καταλήγοντας στην ανάπτυξη κατάλληλων κριτηρίων και δεικτών για τη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών οικοτουρισμού και είναι συμπληρωματικό των υφιστάμενων συστημάτων πιστοποίησης.

Καθορίζει ελάχιστες αποδεκτές προδιαγραφές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα άλλα συστήματα πιστοποίησης και σήμανσης ποιότητας για συγκριτική αξιολόγηση και προσαρμογή.

Στόχος του Προτύπου είναι να προσφέρει μια πανευρωπαϊκή διάσταση στην πιστοποίηση της

ποιότητας του οικοτουρισμού, προσφέροντας τη δυνατότητα για ένα σήμα συμφωνίας με το EETLS ενσωματωμένο στα υφιστάμενα σήματα.

Στο δίκτυο μπορούν να ενταχθούν ως μέλη οργανώσεις και φορείς από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- > οργανισμοί συστημάτων πιστοποίησης και διαπίστευσης
- > επιχειρήσεις τουρισμού που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού φύσης και του οικοτουρισμού
- > πάρκα Φύσης, Διαχειριστικές Αρχές πάρκων και ΠΠ, ΜΚΟ, Ομάδες Τοπικής Δράσης, και άλλες οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον οικοτουρισμό
- > οργανισμοί εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα ή επαγγελματικές σχολές και φορείς κατάρτισης

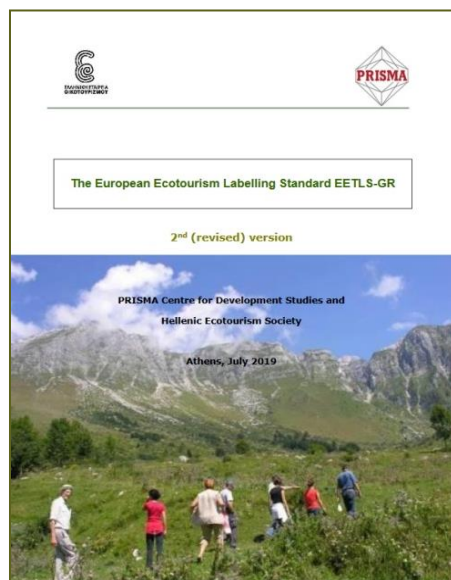
Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο:

Ecotourism - Ecolabel

Η Ελληνική Εταιρεία Οικοτουρισμού υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Πρότυπο Σήμανσης Οικοτουρισμού ως είναι ένα σήμα ποιότητας το οποίο απονέμεται σε

εγκαταστάσεις φιλοξενίας (ξενοδοχεία, ξενώνες κ.λπ.) καθώς και σε επιχειρήσεις οργάνωσης οικοτουριστικών δραστηριοτήτων.

Το πλήρες κείμενο των κριτηρίων εμφανίζεται στον ακόλουθο σύνδεσμο: [EETLS-GR](#)

Σήματα Ποιότητας

Η καθιέρωση διαδικασιών πιστοποίησης που οδηγούν στην απονομή σημάτων ποιότητας ή εμπορικών σημάτων είναι μια πρακτική ευρέως διαδεδομένη στο εξωτερικό. Στις χώρες αυτές εθνικοί και τοπικοί φορείς, αντιλαμβανόμενοι εγκαίρως τη σημασία και το ρόλο της ποιότητας στην ανάπτυξη του τοπικού και τουριστικού προϊόντος, καθιέρωσαν ειδικά σήματα για την πιστοποίηση υπηρεσιών και προϊόντων.

Τα ειδικά αυτά σήματα σε πολλές περιπτώσεις μπορούν να δράσουν καταλυτικά προσφέροντας έναν επιπλέον μοχλό ανάπτυξης του οικοτουρισμού.

Σήμα Ποιότητας NHZA

Ο ΦΔΕΔΣ-ΔΚ ανέπτυξε σύμφωνο ποιότητας με σκοπό την απονομή ειδικού σήματος ποιότητας σε επιχειρήσεις που είτε βρίσκονται στα όρια αρμοδιότητάς του είτε δραστηριοποιούνται σε αυτά.

Η φράση «νη Ζα» σημαίνει «μα το Δία». Ο αρχαίος όρκος των κατοίκων των ορεινών περιοχών και κυρίως των βοσκών, επιβίωσε μέχρι σήμερα, ξεκινώντας συνήθως με τη διατύπωση «νη Ζα φάσκω σου και κάτεχε το...» και καταλήγοντας π.χ. με «δεν ξέρω για την υπόθεση που με ρωτάς» που επικαλούνταν σε περιπτώσεις ζωοκλοπών.

Ο όρκος είχε τόσο βαθιά ριζωμένη ισχύ, που αν ο πιθανός δράστης τολμούσε να τον επικαλεστεί, απαλλασσόταν από κάθε υποψία.

Στα πλαίσια της τοπικής παράδοσης γίνεται χρήση ενός βαρύ όρκου, ο οποίος εξασφαλίζει και τη δέσμευση των τοπικών επιχειρηματιών στην εφαρμογή των αρχών του Σήματος.

Σκοπός του Σήματος Ποιότητας

Το Σήμα στοχεύει στην:

> η ορθολογική διαχείριση της περιοχής στο πλαίσιο της βιώσιμης οικοτουριστικής ανάπτυξης

> ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων, σχετικά με την περιοχή διαχείρισης και τις δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης.

> ανάπτυξη συνεργασίας και επικοινωνίας των επιχειρήσεων.

> προβολή - προώθηση της περιοχής, των προϊόντων και των επιχειρήσεων

> ανάπτυξη συνεργασίας και συμμετοχή σε κοινές δράσεις και εκδηλώσεις των επιχειρήσεων και του Φορέα Διαχείρισης.

> βελτίωση του προσφερόμενου προϊόντος.

Η απονομή του Σήματος Ποιότητας, δηλώνει πως η επιχείρηση δραστηριοποιείται σεβόμενη ακριβώς τα στοιχεία εκείνα του περιβάλλοντος, αλλά και του πολιτισμού και της παράδοσης, που κάνουν την περιοχή ελκυστική στους Έλληνες και ξένους επισκέπτες, καταναλωτές και χρήστες υπηρεσιών.

Βασικά κριτήρια αξιολόγησης

Γενικές απαιτήσεις αποτελούν:

> η νόμιμη λειτουργία της επιχείρησης είναι διασφαλισμένη.

> η επιχείρηση δραστηριοποιείται ή είναι εγκατεστημένη ή εντός των γεωγραφικών ορίων του Εθνικού Δρυμού Σαμαρίας.

> η δραστηριότητα της επιχείρησης θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις επιτρεπόμενες ανά περιοχή προστασίας

Αρ.	Κατάταξη	Συμμόρφωση	Δέσμευση
1.	Πράσινο Αγρίμι	90-100%	0-10%
2.	Κίτρινο Αγρίμι	70-89%	0-30%
3.	Άσπρο Αγρίμι	50-69%	0-50%
4.	Μη ένταξη στο σήμα	0-49%	0-100%

> η επιχείρηση συμμετέχει ή προτίθεται να συμμετάσχει σε δράσεις που οργανώνονται από το Φορέα.

> η επιχείρηση συνεργάζεται με άλλες τοπικές επιχειρήσεις (τουλάχιστον μια).

> υπάρχει διαθέσιμο ενημερωτικό υλικό και μέριμνα για την ενημέρωση των πελατών σε θέματα που αφορούν το φυσικό περιβάλλον, τα τοπικά προϊόντα, την τοπική παράδοση και την ιστορία του τόπου.

Κύρια βήματα ένταξης και πιστοποίησης αποτελούν:

- i. αίτηση Απονομής Σήματος Ποιότητας
- ii. επιθεώρηση επιχείρησης
- iii. απονομή Σήματος
- iv. επιτήρηση εφαρμογής απαιτήσεων Σήματος

Πιο συγκεκριμένα,

> η ενδιαφερόμενη επιχείρηση αυτό-αξιολογείται με βάση τα κριτήρια που την αφορούν.

> ο ΦΔΕΔΣ-ΔΚ διαπιστώνει τη συμβατότητα της επιχείρησης με τα κριτήρια και επιπλέον

προτείνει, εάν χρειαστεί, τρόπους ανόδου της σε ανώτερη κατηγορία.

> η επιχείρηση λαμβάνει το σχετικό σήμα που θα μπορεί να αναρτήσει στο χώρο της και εντάσσεται στους σχετικούς καταλόγους και τόπους προβολής που έχει δημιουργήσει ο Φορέας.

Ανάλογα με τον τύπο της επιχείρησης έχει αναπτυχθεί ο οδηγός με απαιτήσεις και προδιαγραφές που θα πρέπει κάποια επιχείρηση να πληροί προκειμένου να ενταχθεί στο δίκτυο.

Στους ακόλουθους συνδέσμους διατίθενται περισσότερες πληροφορίες:

1. [Προδιαγραφές για επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών τουρισμών](#)
2. [Προδιαγραφές για εμπορικές επιχειρήσεις](#)
3. [Προδιαγραφές για επιχειρήσεις εστίασης](#)
4. [Προδιαγραφές για τουριστικά καταλύματα](#)
5. [Προδιαγραφές για επιχειρήσεις τροφίμων & ποτών](#)

Σήμα ποιότητας «ΚΡΗΤΗ»

Η Αγροδιατροφική Σύμπραξη της Περιφέρειας Κρήτης με στόχο την ανάδειξη και προώθηση των τοπικών

προϊόντων και της Κρητικής διατροφής, έχει αναλάβει τη σήμανση τυποποιημένων, ποιοτικών, τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών, με το σήμα «ΚΡΗΤΗ».

Η Περιφέρεια φιλοδοξεί μέσα από την ομαδοποίηση προϊόντων κάτω από μια ενιαία ταυτότητα «ποιότητας - εντοπιότητας - ασφάλειας, να δώσει μία επιπλέον ώθηση στην τοπική οικονομία του αγροδιατροφικού τομέα.

Στα οφέλη της πιστοποίησης των τοπικών προϊόντων με το σήμα «ΚΡΗΤΗ» συγκαταλέγονται:

> Ενιαία προώθηση των πιστοποιημένων προϊόντων και επιχειρήσεων

> Διαφοροποίηση τους ως ποιοτικά προϊόντα της Κρήτης στα ράφια των αγορών

> Άμεση προβολή τους μέσω του Κέντρου Κρητικής Γαστρονομίας, του Κρητικού Μπακάλικου και των πιστοποιημένων επιχειρήσεων εστίασης.

> Ενσωμάτωση των πιστοποιημένων αγροτικών προϊόντων στις τουριστικές υπηρεσίες και διασύνδεση της τοπικής παραγωγής με τον τουρισμό.

Το Σήμα ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών, αποδίδεται σε προϊόντα και υπηρεσίες που πληρούν συγκεκριμένα πρότυπα και προδιαγραφές.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο:

[Σήμα Ποιότητας «ΚΡΗΤΗ»](#)

Ενδεικτική βιβλιογραφία - πηγές

1. Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, Πράσινο Επιχειρείν, «Βιώσιμος εναλλακτικός τουρισμός, οικότουρισμός και πράσινη επιχειρηματικότητα, 2013
2. ΝΝ. Dologlou & V. Katsoni, Ecotourism in Protected Areas, A Literature Review, ECOCLUB.com Ecotourism Paper Series, Nr. 38, March 2016
3. Ε. Π. «Ανταγωνιστικότητα» του Υπ. Ανάπτυξης (Γ' ΚΠΣ) Εθνικός Σχεδιασμός για την οργάνωση και ανάπτυξη του οικότουρισμού, 2004
4. Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (www.unwto.org)
5. Ε. Σβορώνου, Μέθοδοι Διαχείρισης του Οικότουρισμού και του Τουρισμού σε Προστατευόμενες Περιοχές, ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα 2003
6. The European Ecotourism Labelling Standard & Ελληνική Εταιρεία Οικότουρισμού
7. Διεθνής Ένωση Προστασίας της Φύσης (IUCN), (World Conservation Union ή International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, www.iucn.org

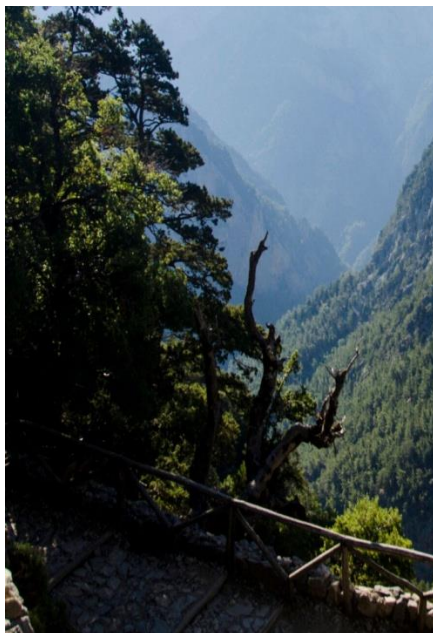
Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φορέας Διαχείρισης Δρυμού Σαμαριάς - Δ. Κρήτης

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς (ΦΔΕΔΣ) συστάθηκε βάσει του Άρθρου 13 του Ν. 3044/2002, με περιοχή αρμοδιότητας το Εθνικό Πάρκο Λευκών Ορέων. Η λειτουργία του

ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2008 με την πρόσληψη του πρώτου προσωπικού και την έναρξη υλοποίησης του Έργου «Διαχείριση και Λειτουργία Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς».

Με το Ν4519/2018 ο ΦΔΕΔΣ μετονομάστηκε σε Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς- Δυτικής Κρήτης (ΦΔΕΔΣ-ΔΚ) & η περιοχή ευθύνης του επεκτάθηκε σε όλες τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 της Π.Ε. Χανίων. Οι αρμοδιότητες του ΦΔΕΔΣ-ΔΚ μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν:

- τη μέριμνα για τη συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων για τις περιοχές ευθύνης του, καθώς και τη συγκρότηση και λειτουργία των σχετικών βάσεων δεδομένων και τεκμηρίωσης,
- την παροχή γνωμοδοτήσεων πριν από την προέγκριση χωροθέτησης και την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων

έργων και δραστηριοτήτων που εμπíπτουν στην περιοχή ευθύνης του

- την ανάληψη εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων σχετικών με την περιοχή ευθύνης του, τα οποία προάγουν ή προβάλλουν τους σκοπούς της διαχείρισης του προστατευόμενου αντικειμένου.
- την ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς του φορέα διαχείρισης, καθώς και στην προστασία της περιοχής ευθύνης του
- την προώθηση και υποστήριξη τοπικών οικονομικών προγραμμάτων.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Γραφεία Φορέα Διαχείρισης

Διεύθυνση: Παλαιά Εθνική
Οδός Χανίων - Κισσάμου,
φανάρια Αγίων Αποστόλων,
έναντι ΣΥΝ.ΚΑ, Χανιά Τ.Κ
73100

Τηλέφωνο επικοινωνίας:
2821045570

φαξ: 2821059777

e-mail: info@samaria.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

